

EPR – Extended Producer Responsibility kiterjesztett gyártói felelősség (Az új hulladékgazdálkodási törvény főbb tudnivalói)

Kedves Ügyfeleink!

A kiterjesztett gyártói felelősség (EPR) részletszabályait tartalmazó, 80/2023. (III.14.) Korm. rendelet egyértelműen meghatározza azokat a termékáramokat (termékcsoportokat), amelyek után kiterjesztett gyártó felelősségi díjat, tehát EPR díjat kell fizetni.

Az **EPR-díj fizetésével érintett vállalkozások** a következők:

1. azok a társaságok, akik jelenleg a termékdíj kezeléssel érintettek
2. a körforgásos termék ingyenes vagy visszerhes átruházója
3. a körforgásos terméket külföldről behozó és belföldön értékesítő, vagy saját felhasználó
4. azok a társaságok, akik csomagoláshoz vásárolnak és termékeiket csomagolást előállító értékesítik – tehát nagyon fontos megjegyezni, hogy nem a kartondoboz gyártója az EPR díj fizetésére kötelezett, hanem az, aki a termékét a kartondobozba csomagolva értékesíti.

Az **EPR rendszerben érintett termékáramok, körforgásos termékek**

1. csomagolások
2. egyszer használatos és egyéb műanyagtermékek közül a következők:
 - o ételtároló edények,
 - o flexibilis anyagból készült zacskók vagy csomagolások,
 - o legfeljebb 3 liter űrtartalmú italtárolók,
 - o italtartó poharak,
 - o könnyű műanyag hordtasakok,
 - o nedves törülközők,
 - o léggömbök,
 - o dohánytermékek szűrővel,
 - o halászeszközök
3. elektromos és elektronikus berendezések

4. elemek és akkumulátorok
5. gépjárművek
6. gumiabroncs
7. irodai papír
8. reklámhordozó papír
9. sütőolaj és -zsír*
10. textiltermékek*
11. bútorok fából*

A 9-10-11 pontban felsorolt termékek a termékdíjhoz képest újak az EPR rendszerben.

A fenti felsorolásból jól látszik, hogy az **EPR termékáramok szinte teljes egészében lefedik a környezetvédelmi termékdíj fizetéssel érintett termékek körét**. Ez nem véletlen, hiszen a környezetvédelmi termékdíj és az EPR díj hasonló töről gyökerezik. Ezzel a jogalkotó is tisztában van, ezért a két díj egymás melletti harmonikus együttélésére törekszik. Azonban fontos tisztában lenni azzal, hogy a **környezetvédelmi termékdíj és az EPR egymástól elkülönülő, önálló szabályozás még akkor is, ha bizonyos kérdésekben párhuzamot lehet vonni a kettő között**.

A kötelezetti kör meghatározásánál figyelemmel kell lenni az egyes termékárami rendeletek gyártó fogalmára, továbbá arra, hogy a jogszabályi meghatározás szerint **forgalomba hozatalnak minősül többek közt a körforgásos termék tulajdonjogának első átruházása**.

Az EPR kötelezettséggel érintett tevékenységről a jogszabályban meghatározott **nyilvántartást kell vezetni** a jelenleg ismert termékdíj kezelési szabályokhoz hasonlóan (termék kódok, termékmozgások, mennyiségek) és időszakonként, **tárgyegyedévet követő hónap 10-ig** a hulladékgazdálkodási hatóság felé **adatszolgáltatási kötelezettség** mellett történik meg a díj fizetése. Így tehát az első EPR díjak bevallásának a határideje –a **2023. III. negyedév után– 2023. október 10-e**.

Nézzük meg a termékdíjat és az EPR díjat a **csomagolóanyagok példáján**. A legszélesebb érintett termékáram a termékdíj fizetésben a csomagolóanyag volt. Ez a termékáram az EPR vonatkozásában is érintett, azonban **nem mindegy, hogy a vállalkozás csomagolóeszközt gyárt, vagy csomagolást állít elő**. Eddig a csomagoló eszköz gyártója termékdíjat fizetett, amikor azt értékesítette azoknak, akik abba belesomagolták termékeiket. Az **EPR rendelet** ezzel szemben azt kötelezi fizetésre, **aki a csomagolást létrehozza, tehát azt a vállalkozót, aki a megvásárolt csomagolóeszköz felhasználásával a termékét becsomagolja és értékesíti**. Így míg korábban ezek a gazdálkodók nem voltak érintettek a termékdíjjal, számukra az EPR egy új kötelezettség. A képet némiképp bonyolítja, hogy ezen szabály alól **kivételek is vannak** (újrhasználható csomagolóanyagok használata, vagy a beszerző nyilatkozata, hogy a terméket 1 éven belül legalább 60 %-ban külföldre fogja értékesíteni).

Ugyanakkor, ha egy könyvelőiroda a partnerek számláit, könyvelési bizonylatait belföldről beszerzett fűzős dossziéba helyezi és így adja vissza, akkor emiatt nem keletkezik EPR kötelezettség, ugyanis a fűzős dossziék nem felelnek meg az EPR rendelet csomagolás fogalmának, tekintve hogy a számlák, könyvelési bizonylatok nem áruk, így csomagolásként nem tartoznak az EPR rendelet hatálya alá. A dossziéokra irodai papírként az EPR kötelezettség vonatkozik ugyan, de belföldről történő beszerzés esetén az értékesítési láncban sorban a könyvelőiroda előtt állók az EPR díj fizetésére kötelezettek. Ebből következik, hogy egy könyvelőirodának irodai papír címen EPR regisztrációs és díjfizetési kötelezettsége nincs. Könyvelőirodaként például akkor merülhet fel EPR regisztrációs és díjfizetési kötelezettség, ha a tevékenységéhez szükséges eszközt szerez be külföldről, ugyanis ekkor a külföldről behozott termékről lebontott csomagolás után, vagy esetleg a termék után (pl. elektronika) saját célú felhasználás jogcímén EPR regisztrációs és díjfizetési kötelezettség keletkezik. Mindebből következik, hogy ha a könyvelőiroda az irodapapírt, tonert, egyéb irodaszert belföldi forgalmazótól vásárolja, akkor nem minősül a termék első belföldi forgalomba hozójának, tehát nem keletkezik EPR kötelezettsége.

Tehát a **gazdasági eseményeket aszerint kell megvizsgálni, hogy a termék első belföldi forgalomba hozójának minősül-e a vállalkozó vagy sem**.

A **belföldről vásárolt termékek tekintetében jellemzően nem a vállalkozó minősül a termék első belföldi forgalomba hozatalának** így, ha ezen termékeket belföldről vásárolja, akkor nem a vállalkozás értékesítése minősül az első belföldi forgalomba hozatalnak, hanem **az értékesítési láncban az előtte álló eladóé**, tehát nem a gazdálkodó lesz a belföldről vásárolt termékek és azok csomagolása tekintetében **az EPR-kötelezett**. Figyeljük csak meg a párhuzamot: a csomagolószerterhelő környezetvédelmi termékdíjat is a csomagolószer első belföldi forgalomba hozatalakor kell megfizetni, így az szintén nem merül fel a belföldi eladótól történő vásárlás esetén.

Kiskereskedőnek a belföldre történő értékesítés esetén akkor keletkezik EPR-kötelezettsége, ha valamely beszerzett terméket átcsomagolja, pl. kisebb csomagolásba kisereli. Ekkor, mint az újonnan létrehozott csomagolás első belföldi értékesítójét fogja EPR-kötelezettség terhelni.

Az **EPR rendelet 1. számú mellékletét** érdemes megjegyezni, mivel **ez határozza meg a körforgásos termékek körét** és írja le azok pontos definícióját. Annak eldöntéséhez, hogy melyik termékre kell EPR díjat fizetni, ezen terméklistát kell részleteiben összevetni a vállalkozó termékeivel.

Tehát az új hulladékgazdálkodási törvény alapján **azt kell minden esetben megvizsgálni, hogy a termék első belföldi forgalomba hozójának minősülnek-e vagy sem**. Amennyiben a terméket belföldi forgalmazótól vásárolják, akkor nem minősülnek a termék első belföldi forgalomba hozójának, tehát nem keletkezik EPR kötelezettség. Az EPR díj fizetése alól abban az esetben mentesülhetnek, tehát abban az esetben nem fog EPR kötelezettségük keletkezni, ha a belföldi vevője nyilatkozik, hogy a részére az eladott termékek legalább 60 %-át külföldre fogják tovább értékesíteni.

Ahogy említettük, az EPR fizetési kötelezettség az első belföldi forgalomba hozatalt terheli. Amennyiben a vevő tovább értékesíti a terméket,

akkor már számlazáradék nélkül is tudja, hogy nem az övé az első belföldi termékértékesítés –tehát az EPR kötelezettség–, mivel korábban belföldről vette a terméket. Az, hogy a beszerző nem teljesít EPR köteles termékértékesítést, független attól, hogy az értékesítési láncban előtte szabályosan megfizették-e az EPR díjat vagy sem. Az EPR rendelet 21. § (5) bekezdés szerinti záradéknak –„**A kiterjesztett gyártói felelősségi díj megfizetésére kerül.**”– elsősorban azon termékek esetén van jelentősége, amelyek két EPR köteles termék kategória alá is tartozhatnak, és ez két kötelezetten eredményezhet, így fontos lehet a felek között tisztázni, hogy melyik értékesítés keretében került sor a díj megfizetésére. Ilyen például az egyszer használatos műanyagtermékek termékcsoportba tartozó csomagolássá váló csomagolószerek, vagy a fogyasztó számára történő értékesítés helyén megtöltésre tervezett és szánt csomagolószerből, továbbá a fogyasztó számára történő értékesítés helyén eladott, megtöltött vagy megtöltésre tervezett és szánt egyszer használatos csomagolószerből létrehozott csomagolások.

Termék első belföldi forgalomba hozójaként az EPR köteles termék értékesítése esetén –a kiskereskedelmi termékértékesítés kivételével– a következő záradékot kötelező feltüntetni: „**A kiterjesztett gyártói felelősségi díj megfizetése az eladót terheli.**”

Nem szabad elfelejteni, hogy a **környezetvédelmi termékdíj az EPR mellett párhuzamosan megmarad**, ugyanakkor azokra a termékekre, melyek EPR díjjal és termékdíjjal is terhelték, **csak az egyiket**, mégpedig a jelenlegi szabályok szerint csak a **magasabb EPR díjat kell fizetni**.

A termékdíjjal és az EPR díjjal érintett termékek esetében nagyon fontos, hogy az érintett termékekkel kapcsolatos **kétféle díjfizetési és nyilvántartási kötelezettséget a vállalkozók összehangoltan kezeljék**.

Az új EPR díj némiképp **átalakítja a környezetvédelmi termékdíj rendszerét is**, hiszen ahogy fentebb már említettük, a mindkét díjjal érintett termék után **fizetendő termékdíjból az EPR-díjat le kell vonni, és amennyiben marad termékdíj akkor csak azt kell teljesíteni**.

Aki azt gondolja, hogy az, **aki ma termékdíj fizetéssel érintett, az biztosan érintett lesz EPR díj fizetéssel is**, az egyáltalán nem téved. Az ismertetett szabályok alapján a felmerülő két díj közül csak az egyiket kell fizetni, de nagyon fontos, hogy **mindkét szabályozással együtt járó nyilvántartási, bevallási, és fizetési kötelezettség terheli az adózókat, még akkor is, ha a szabályok szerint csak EPR díjat kell fizetnie a vállalkozásnak**.

A fizetendő EPR díjak az azonos és hasonló termékáramban korábban megállapított termékdíj tételekhez képest jelentősen magasabbak lettek, például:

- ✓ csomagolószerek és a csomagolás termékdíj és EPR kezelése nem azonos, hiszen amíg a környezetvédelmi termékdíjban a papír és karton kilójáért 19 forintot kellett fizetni, addig az EPR-ben ez 173 forint,
- ✓ a képernyők, monitorok 57 forintos környezetvédelmi termékdíj tétele helyett 362 forint EPR díjat kell majd fizetni,
- ✓ nagygépek esetén az 57 forint termékdíj tétel 124 forintra emelkedik az EPR-ben,
- ✓ kisméretű számítástechnikai berendezések esetében pedig az 57 forintos termékdíj helyett 261 forint EPR díjjal kell kalkulálni.

Ahogy az előző példákban is látszik: tekintettel arra, hogy az EPR kötelezettséggel érintett termékáramok jelentős mértékben lefedik a termékdíj fizetéssel érintett termékáramokat, és az EPR díj jóval a termékdíj felett van, **tulajdonképpen a termékdíj fizetés szinte teljes mértékben megszűnik**.

Noha a magasabb EPR díjak miatt a termékdíj fizetés megszűnik, a környezetvédelmi termékdíjjal kapcsolatos **nyilvántartási, bevallási kötelezettség továbbra is élő adminisztratív kötelezettség marad** a gazdálkodók számára. Így az azonos termékáramok esetében az EPR és a környezetvédelmi termékdíj adminisztráció párhuzamosan él mindaddig, amíg a termékdíj ki nem kopik a szabályozásból.

Egyelőre nincs pontos információ arról, hogy miként változik a termékij korábban megszokott bevallási dokumentuma, és hogyan fog kinézni az EPR bevallása.

Tekintettel arra, hogy a kettős fizetés elkerülése érdekében az azonos termékáramok esetében a termékdíjből kell levonni az EPR díjat, és csak a fennmaradó termékdíj mértékét kell a költségvetésbe befizetni, és mivel az EPR díj magasabb, ezért az történik, hogy a **költségvetésbe az azonos termékáramok esetében termékdíj nem folyik be.**

Az EPR díjhoz tehát a NAV-nak semmi köze, ugyanis az EPR kötelezettségek teljesítésének és a rendszer hatósági feladatainak a címzettje a **hulladékgazdálkodási hatóság**. A nyilvántartásba vételt, az EPR bevallást is a hulladékgazdálkodási hatóság felé kell teljesíteni – ahogy korábban már említettem: negyedévente, a negyedévet követő hó 10-ig. Az EPR díjat azonban nem a hatóságnak, hanem a **koncesszor –MOHU– részére az általa kibocsátott számla ellenében kell majd teljesíteni.** Ez azt jelenti, hogy egy korábban a költségvetésbe fizetett díj került át a hulladékgazdálkodási feladatokat koncesszorként ellátó gazdálkodóhoz.

Az EPR díjaknak a termékdíjhoz képest történő emelkedése minden bizonnyal komoly hatással lesz az érintett termékek fogyasztói árának emelésére, ugyanis nem mindegy, hogy egy termék, vagy annak csomagolása érintett az EPR díjjal, sőt az **EPR hatás kumuláltan is jelentkezhethet egy termék fogyasztói árában** amennyiben az EPR díjjal terhelt terméken csomagolás is van, amely szintén EPR-díj fizetést eredményez.

A jelenleg megállapított díjak 2023 évre érvényesek, ugyanis a szabályozás szerint minden év végén közzéteszik a jövő évben aktuális díjtételeket, így a gazdálkodók erre felkészülhetnek.

Minden érintett gazdálkodónak érdeke, hogy megvizsgálja érintettségét az EPR rendszertben és amennyiben szükséges akkor **regisztrációs kötelezettségének** minél előbb tegyen ennek eleget.

Amíg a NAV jelentős rutinnal rendelkezett több százezer adóalany kötelezettségének kezelésében, addig kérdésként merül fel, hogy vajon miként fog megbirkózni ezzel a feladattal a hulladékgazdálkodási hatóság.

Mindenesetre a jogszabály szerint az EPR díjjal **kapcsolatos hatósági feladatok a hulladékgazdálkodási hatóságra tartoznak**, tehát ha valakinek **jogvitája van a fizetendő díjjal** vagy a **teljesítendő kötelezettséggel kapcsolatosan**, akkor a hulladékhatósághoz kell fordulnia. Ugyancsak a hulladékgazdálkodási hatóság az illetékes az **általános értelmezési kérdésekkel kapcsolatban is**. Ugyancsak a **hatóság jogköre és kötelezettsége a rendszer ellenőrzése és a szankciók alkalmazása.**

Példák:

A fentiek alapján vizsgáljuk meg, hogy a következő példákban keletkezik-e a csomagolást végző vállalkozásoknak EPR kötelezettsége vagy sem, illetve, hogy mely esetekben tud mentesülni a kötelezettég alól.

1. példa:

Magyarországi adóalany termékgyártást végez. A késztermékeket becsomagolja és értékesíti a magyar áfa regisztrációval rendelkező anyavállalata felé. A tulajdonjog átruházás megtörténik a gyártó vállalat telephelyén. A becsomagolt termékek teljes egészében elhagyják az országot, a kiszállítás közvetlenül a gyárból történik meg. A kiszállítást fizikailag eltérő alanyok végezhetik, a következő módon: kiszállítást végezheti a gyártó cég (1.1. példa), az adóregisztrált anyavállalat (1.2. példa), a további, külföldi megrendelő, mint második vevő (1.3. példa), illetve egy szállítmányozó vállalat bármelyik szereplő megbízásából (1.4. példa).

A kötelezettség a forgalomba hozatal meghatározása alapján keletkezik a gyártást és csomagolást végző vállalatnál, ugyanis az ügylet belföldi (magyar adóalanynak, Magyarországon történik a tulajdonjog átruházás), és az 1.2. példa kivételével még az ERP rendelet 22. § (1) bekezdés szerinti nyilatkozat tételi lehetőség, az adminisztrációs többlet terhei fennállása mellett sem áll fent.

Tekintettel arra, hogy az ügylet belföldi, csak abban az esetben van nyilatkozat tételi lehetőség, ha a belföldi vevő végzi a kiszállítást, az összes többi esetben beáll az EPR fizetési kötelezettség a gyártó vállalatnál, még akkor is, ha a termék elhagyja az országot igazolható módon.

2. példa:

Magyarországi vállalkozó termékek gyártását végzi, bérnyújtás keretén belül a külföldi illetőségű, de Magyarországon áfa regisztrált anyavállalat részére. Sem az alapanyag, sem a késztermék tulajdonjoga nem kerül hozzá, mindvégig az alapanyag és a késztermék tulajdonosa a megrendelő. A gyártó cég a tevékenysége során be is csomagolja a termékeket. A csomagolószerek beszerzése szempontjából az esetpélda eltérő elemeket tartalmazhat: vagy a gyártást végző szerzi be (2.1. példa), vagy a csomagolószereket a megrendelő biztosítja (2.2. példa). A becsomagolt termékek teljes egészében elhagyják az országot, a kiszállítás közvetlenül a gyárból történik meg.

Mivel a gyártás szolgáltatás nyújtás keretén belül valósul meg, így a csomagolási tevékenység is, így a saját célú felhasználás szabályai az irányadóak. A csomagolószerek beszerzési forrása irreleváns a kötelezettség megállapítása szempontjából, csak a csomagolási tevékenység a lényegi elem. E példa pozitív diszkriminatív elemeket tartalmaz az 1. példához képest, a jelenlegi esetet viszont a jogszabályi előírás ily módon hátrányosan érinti. Fontos lényegi elem, hogy belföldön az ügyletek során nem képződik (egyik esetben sem) hulladék.

Ebben az esetben mivel szolgáltatásnyújtásról beszélünk és a csomagolószerek felhasználást követően a csomagolószerek belföldön nem válik hulladékká, ezért EPR kötelezettség sem keletkezik.

3. példa:

Logisztikai szolgáltató a külföldi megrendelője részére raktározási, csomagolási tevékenységet végez Magyarországon. A becsomagolt termékek külföldre kerülnek kiszállításra.

Nem keletkezik kötelezettség, ugyanis szolgáltatásnyújtás keretében történik a csomagolási tevékenység, és a termék belföldön nem válik hulladékká.

4. példa:

Egy magyarországi áfa regisztrációval rendelkező külföldi adóalany Magyarországon regionális termék elosztó központot üzemeltet, oly módon, hogy egy magyar adóalany részére eladja a termékeket, aki

saját nevében értékesíti azokat tovább belföldi és külföldi vevők részére egyaránt.

A forgalomba hozatal meghatározása alapján kötelezettség keletkezik az 1. példához hasonló módon. Amennyiben nem teljesül, hogy a megvásárolt terméke 60 %-át igazoltan külföldre szállítja, úgy a nyilatkozat tételi lehetőség nem áll fent. A termékár raktár létesítésének lehetősége megoldást nyújthat.

Amennyiben nem teljesül, hogy a megvásárolt körforgásos termék legalább 60 %-ának igazoltan külföldre szállítása, akkor a vevő nem tud nyilatkozatot tenni az eladó felé. Továbbá a nyilatkozatot nem konkrét termékre, hanem az EPR rendelet 1. számú melléklet 1. pontjában felsorolt azonosító kódszámmal jelölt körforgásos termék kategóriák esetében lehet megtenni.

5. példa:

Egy magyarországi áfa regisztrációval rendelkező külföldi adóalany egy magyarországi gyártó üzemmel termék előállítását végeztet. A külföldről érkező, becsomagolt alapanyagokat ingyenesen biztosítja a megrendelő részére. A kicsomagolást a gyártó cég végzi, ő válik a csomagolási hulladék első belföldi birtokosává.

A kötelezettség a gyártó (kicsomagoló) üzemnél keletkezik, ugyanis a külföldi előállítású csomagolás végleges elválasztása a terméktől saját célú felhasználásának minősül, így emiatt keletkezik a kötelezettsége.

Bízunk abban, hogy összefoglalónk hasznos segítséget jelent a 2023-as évre való felkészüléshez, EPR feladatok ellátásához.

Amennyiben a fentiekkel kapcsolatban, illetve egyéb, az adózást érintő területtel összefüggésben kérdésük merülne fel, készséggel állunk rendelkezésükre.

Dávid Éva
okl. könyvvizsgáló, adótanácsadó
E: eva.david@iso-focus.hu
M: +36 30 9719092

